



„Novi čas“

# NOVI ČAS



List stane

izhaja vsak petek · ob  
12. uri dopoldne. Ured-  
ništvo in upravnništvo je  
v Gosposki ulici št. 6,  
drugo dvorišče.



za celo leto . . . . 4 K  
za manj premožne 3 ..  
v Nemčiji . . . . 5 .  
posamezne številke 8 v  
Oglasi po dogovoru.

Štev. 13.

V Gorici, 29. marca 1912.

Leto III.

## Ob meji Italije.

### Važna dvestoletnica.

Dne 9. t. m. je minilo ravno dvesto let, kar so zastopniki hrvatskega naroda v Zagrebu slovesno izjavili, da hočejo ostati podvrženi habsburški dinastiji, tudi če bi tedanji vladar Karl VI. ne imel moških potomcev na prestolu. Oni so bili prvi, ki so iz lastnega nagiba, popolnoma neodvisno od Mažarov priznali za svoje zakonite vladarje ženske potomke Karla VI.\* in sicer ono nadvojvodinjo, ki bi imela svoj vladarski sedež v Avstriji ter poleg Avstrije še dežele Štajersko, Koroško in Kranjsko.

Ta véleznameniti zgodovinski čin je tudi za nas Slovence silno važen. Kajti on ugotavlja na eni strani, da hočejo biti Hrvatje neodvisni od Ogrske, na drugi pa, da hočejo ostati državnopravno zvezani s Slovenci in sicer pod habsburškimi vladarji. Misel o jugoslovanski državi v habsburški monarhiji je tu jasno izražena.

Vsi hrvatski listi so se te dvestoletnice slovesno spominjali s posebnim povdankom proti Mažarom, ki ne priznavajo veljave sklepom zastopnikov hrvatskega naroda dne 9. marca 1712. Tudi mi se je spominjamo ob vselem dejstvu, da dobiva misel o stvarjenju jugoslovanske države v habsburški monarhiji posebno v sedanjih časih vedno več tal. Trializem je pri nas mogoč in se bo uresničil tem preie, čem bolj se bodo združevali v vedno večjo celoto zastopniki hrvatskega in slovenskega naroda, in k čim višji izobrazbi in samozavesti bo hrvatsko in slovensko ljudstvo prihajalo.

### Niti pedi slovenske zemlje ne damo več proč.

Mi Slovenci na Goriškem živimo ob meji Italije, saj se raztezajo Slovenci še čez mejo v Italijo samo; ves kot od Krmina do Matajurja in še dalje je slovenski. Zato se pa ravno radi tega, ker prebivamo ob meji Italije, zavedamo neizmernega pomena, ki bi v narodnem oziru imelo za nas Slovence uresničenje trializma v habsburški monarhiji. Slovenci v Avstriji hočemo biti nedeljivi; skupno samosvoje ne-

\*) Naslednica Karla VI. je bila l. 1740 slavna cesarica Marija Terezija.

odvisno življenje hočemo, ter je — če Bog da — prej ali slej prav gotovo živeti skupno s Hrvati. Kako bridko občutimo že sedaj vsako izgubo in vsak nazadek, ki se nam pripeti v obmejnih krajih; kako se veselimo vsi vsakega napredka istotam. In ni razločka v tem oziru med nami. Slovenci v sredini na Kranjskem, Slovenci ob mejah na Štajerskem in Koroškem čutijo v tem oziru z nami na Goriškem kakor mi z vsemi drugimi. Poročali so listi, da strahijo Lah, da preide ob urejevanju avstrijsko-laške meje slovensko selo Jevšček v občini Livek na južnem pobočju Matajurja v posest Italije. Mi vemo, da so to le smešni strahovi; a ravno tako vemo, da bi zastopniki slovenskega ljudstva prav vse storili da bi se ta ped slovenske zemlje nikdar ne ločila od slovenskega telesa v Avstriji, če bi bila kaka nevarnost ločitve. Nikdar!

### Slovenci in Hrvatje z Avstrijo.

In v tem našem razpoloženju ima naša Avstrija napram Italiji svojo največjo korist. Ker se Slovenci čutimo kot nedeljiv narod v habsburški monarhiji, smo tudi nad vse patriotični. Da smo Avstriji in habsburškim vladarjem udani, za to imamo mnogo razlogov, ki nam jih podaja božja postava sama; a da smo Avstriji in habsburškim vladarjem vdani še na poseben način, prihaja tudi od tod, ker se kot Slovenci čutimo nedeljive in ker hočemo v okviru Avstrije imeti svoj veliki razvoj. Mi Slovenci smo za avstrijsko monarhijo naraven zid proti Italiji. Mi Slovenci smo pripravljene, mejo proti Italiji braniti do zadnjega, in prav tako avstrijsko morje, ob katerem prebiva slovenski in hrvatski narod, in s katerim v zvezi vidimo svojo bodočnost. Zato tudi pozdravljamo z največjim zadoščenjem rastočo moč Avstrije na morju in njeno vedno večjo mornarico!

### Kdo nas sovraži najbolj.

Enega sovražnika imamo mi Slovenci, ki našim težnjam po osamosvojitvi in po združenju s Hrvati najbolj nasprotuje. Ta sovražnik ni toliko Lah, tudi ne Nemec, ampak ta sovražnik je liberalizem v telesu slovenskega ljudstva. Slovenci smo združeni v eno telo potom velikih katoliških izobraževalnih, gospodarskih, mla-

dinskih in političnih organizacij doma; a liberallec je tisti, ki to združenje neprestano napada in bi je najraje razbil. Slovenci so združeni s Hrvati na podlagi katoliških načel na Dunaju; liberallec je tisti, ki se te zveze ogiblje kakor hudič križa! Kako silno in močno bi bilo slovensko ljudstvo, dasi je po številu tako neznatno, če bi ne bilo liberalizma v njegovi sredi! Zato pa bodi prva in največja naša skrb, prvo in največje naše delo, da zamorimo liberalizem v slovenskem ljudstvu; liberalizem, čegar nositelji in predstavitelji dobro slovensko ljudstvo sovražijo, kakor mrzijo likrati ves razvoj naše Avstrije tudi tu ob meji Italije . . .

## Vojna med Italijo in Turčijo.

Kakor poročajo, je laško bojno brodogradništvo zapustilo laška pristanišča in odplulo naibrž proti Carigradu. Milanski list »Secolo« poroča, da je del laškega brodogradništva prodrl v Dardanele, kjer je potopil staro turško ladjo. Ta vest je neverjetna.

Lahi poročajo iz Trinolisa o bitki pri Dorni. V noči od 21. do 22. t. m. so Turki in Arabci srdito napadli italijanske utrdbe pred Derno. Boj je besnel do jutranjih ur. Kljub močnemu streljanju so prišli Arabci do 400 metrov bližine pred italijansko obrambo črto. Šele ob dnevnem svitu je prisililo italijansko topništvo sovražnika, da se je umaknil, na bojišču je ustil okolo 90 mrtvih in ranjenih.

O turški zmazi pri Bengaziju poročajo angleški listi tako-le: Turki so pri Bengaziju izvojevali zmazo v bitki, v kateri je padlo 27 laških častnikov in 3500 vojakov. Turki so se polastili okopov in drugega materiala.

Kedaj je to bilo, ni povedano.

### Italijanski katoličani in vojna v Tripolitaniji.

Do sedaj so bili italijanski katoličani z vsem srcem za vojno, ki jo ima Italija že šest mesecev v Afriki! Toda v zadnjem času je prinesla »Settimana Sociale« kot odmev v katoliškem ljudskem društvu Ita-

lije združenih 220.000 katosličanov novico, da ne bodo ne v politiki ne v državnem zboru podpirali vojne v Afriki. Radi tega odklanjajo vsako odgovornost za nadaljno bojevanje in ravno tako za posledice, ki bi bile združene z njim. — Vojna se le prenerodno vodi in trpi le predolgo!

## Po svetu.

**Naš državni zbor** je 28. t. m. začel prvo branje predloga za zgradbo vodnih kanalov v Galiciji, ki bodo stali državo nad 750 milijonov. Ker bi ti kanali v prvi vrsti prišli v dobro Poljakov, so začeli obstruirati to predlogo Rusini. — **Za rudarje** važno postavbo izdeluje socialni odsek državnega zbora. Gre se za plačevanje delavcev. Odsek predlaga, naj se delavci plačujejo vsakih 14 dni. — **Na otoku Samos**, ki ga je vladal grški knez Kopassis pod turškim nadzorstvom, je kneza umoril neki politični nasprotnik, njegov rojak. — **Na Angleškem** se državni zbor peča s plačo premogarjem. Sklenili so, koliko sme znašati najvišja plača delavcem. — **Nemčija** bo povečala svoje bojno brodogradništvo ter bo tudi armado na suhem pomnožila za 30.000 mož. — Radi tega hočejo tudi **Francozi** pomnožiti svojo armado. Ker pa tam nimajo svojih sposobnih ljudi za vojsko, pokličejo na Francosko afriške vojske. — **Nemški cesar** se je v nedeljo v Benetkah sestal z laškim kraljem. Sprejem je bil veličasten. — V torek je nemški cesar obiskal na Brionih našega prestolonaslednika.

## Listek.

### Divji lovec.

(Lovski dogodek angleškega vojaka v Indiji.)

Dan se je že nagnil. Zadnjič je poljubilo solnce zemljo in se skrilo za nebesni obok, ki se je svetil v pisanih barvah. Celo zapadno nebo je bilo pokrito z ognjenimi plameni, ki so raztezali svoje vijolčaste in svetlorumene vrhove vnebokipečega gorovja Himalaje s čistim zlatom. V dolino, v kateri leži vas Dessa in se začinja naša povest, je legel mrak.

V priprosti, a okusno opremljeni sobi, sedita pri večerji dve osebi: lep, mlad

mož v vojaški obleki je Maks Valdov, poročnik angleške armade v Indiji, gospa ob njem, v črni obleki in z nekoliko pobledelemi, a svežimi lici, je njegova žena Anica. Pred dobrim letom jo je bil odpeljal iz Evrope v ta divje romantični kraj, ki je ležal blizu njegove garnizije.

»Pomiri se, Anica,« je dejal s smehom »Velika noč bo kmalu minula in tako boš imela spet svojega moža, kateri hoče oditi sedaj z bratom na divje kože.«

»Ah, jaz ne vem, Maks! Neizrečen strah mi stiska srce. Zakaj morate ravno med temi svetimi prazniki iti na lov? — Ostani pri meni! Praznujva skupaj te velikonočne praznike! Prosim te, Maks, ostani pri meni! Takšne dneve smo dolžni praznovati, kakor zahteva sveta Cerkev in ne samo se razveseljevati.«

»O ti uboga, majhna stvarica,« je dejal nekoliko v smehu, nekoliko sramotilno, »že vem, kaj boš storila. Rada bi šla prvi praznik k svetemu obhajilu. Ali nisi bila tudi včeraj pri patru Balduinu, da bi te spovedal? O ti ponižni golobček! Razžalila si torej Boga in storila greh?«

Ah da! ... a ti tudi,« je rekla in prijetla žalostno njegovo roko, »in ravno zato se tako bojim za te.«

»Za mojo dušo, hočeš reči, Anica, čeravno je še nisi nikoli videla. To so nepotrebne skrbi! Izbij si jih iz glave! Tako vendar ne moremo pustiti našega ljubelega Andreja, ki ima le osem dni prosto in bi šel rad na divje kože. Veseli se že in ne bo opustil to, ta poredni bratec! Ne, ne, pri tem mora ostati!« Poljubil je ženo, ki mu je hotela še prigovarjati, in je odšel v spodnjo sobo, da je pripravil potrebne reči za pot.

Anica je hotela nadaljevati ročno delo, a se ji ni posrečilo. Pogovor z možem jo je razžalostil. Prvikrat po poroki ji je odbil opetovano prošnjo. Velika solza se je prikradla iz njenih oči. — Spomnila se je domovine, očeta, matere, sestrah, katere je zapustila, da bi šla za njim, ki jo je ljubil. Kako je rekel takrat: »Moja ljubezen zahteva ljubezen in zaupanje«. Pripravljena je bila mu slediti in naj bi bilo na kraj sveta. Oče in mati sta se sicer protivila, a sta se vendarle vdala. Mislila sta: Maks je protestant in iz tega zakona ne bo sreče. O ko bi vedeli! Maks je bil še celo odpadnik od katoliške vere. Zvit brezbožni stric je mladega kadeta, ki je rabil denarja, spravil v svoje mreže. Tudi brezbožni krogi, v katerih je pozneje živel, so mu trgali

vero iz srca. In takšnega je Anica poznala, seveda najprej le njegove dobre in nazadnje tudi, in takrat je bilo že prepozno, ker ga je že preveč ljubila, tudi njegovo brezverstvo.

V začetku je bila v strahu, pozneje pa, ko je stala kot katoliška žena na strani svojega moža, je vedela, kaj je njena nalega. Hotela je ostati stanovitna in mu dajala tako vzgled, kateri naj bi ga spet privedel na pot vere in resnice. Še včeraj ji je dejal pater Balduin: »Potrpajte, potrpajte in molite! Le kdor ostane stanoviten, bo kronan.«

Ali bo podlegla tej nalogi?

»Ne,« je vskliknila, ne! Tebi, o Bog, sem ga izročila, Ti ga boš prav gotovo privedel k Sebi; kajti s Tvojo milostjo mora biti moja ljubezen zmagovita!«

In to zaupanje je bilo poplačano še v teh praznikih.

Drugega dne je bilo vse pripravljeno za lov. Andrej je pribrodil v spremstvu enega služabnika v čolnu doli po reki. Maks mu je odveslal naproti, Anica pa je oba prisrčno sprejela. Andrej ni vedel zakaj je bila Anica otožna, Maks pa je čutil to. Ko sta bila že napravljena na pot, se je še enkrat obrnil do nje in dejal tiho:

»To ti pa obljubam: prvi praznik ne bodem streljal.«

Hvaležno ga je pogledala: »Hvala ti, Maks! Sedaj bom mirneja in molila bom za te.«

»Le stori to,« je zaključil s smehu, »za plačilo ti prinesem lepo divjo kozo.«

Nasmehnila se je. »Kako bom vesela,« je pomislila, »ako mi ga privede ljubi Bog z zdravimi udi nazaj.«

Zadnji pozdrav še in lovci so odšli: Maks Valdov, njegov brat Andrej, dva indiiska služabnika, dva večša afganska loveca in nekoliko afganskih mezarjev. Izginili so že za gorami, le pok biča in glasni klici mezarjev so še odmevali na Anično uho. Potem pa je še to vtilnilo in nekam skrivnostno je postalo sredi osamljene gorske vasice...

\*  
\*  
\*

Kako se je izvršil lov na divje kože in kakšne posledice je imel, o tem je Maks Valdov tako-le pripovedoval:

»Ko sva se poslovila z bratom Andrejem od moje žene Anice, smo vsi skupaj dospeli popoldne na vrh Surfura, kjer smo postavili tabor. Od tukaj naj bi se začel lov. (Dalje prih.)

## Listek.

### Junaštvo in zvestoba.

Nemški spisal: JOŽEF SPILLMANN D. J.

(Dalje.)

Kraljica mu je rekla, da sva Reding in jaz pomagala že pri nekem prejšnjem načrtu za beg in njena želja je, da bi pomogla tudi sedaj. Potem je začel praviti o načrtu. Treba je bilo spraviti kralja z družino v Châlons (r. Salón), ne da bi kdo kaj opazil. Od tam naprej bi bila pot skozi Argonski gozd do Varennes-a varna, ker bi jo zastražili huzarji Laucunškega regimenta, na čigar oficirje se je bilo

lahko zanesti. Blizu Varennesa pa stoji Bouillé (r. Bujé) s zvestimi polki. Glavna težava je seveda ta, kako zapustiti Pariz, da nihče nič ne zapazi in prehiteti toliko naprej, da Lafayetteova konjenica ne bo mogla več dohiteti voza. K temu morava pomoči.

Govorili smo o stvari še to in ono. Reding je menil, da mora zasesti naš polk Tuilerije in Saint-Martinska vrata tisto noč, ko bi se imel izvršiti beg. Naš major pojde rad v nevarnost, da uide le kralj neopažen. Bilo je gotovo, da Lafayette, ki je ljubosumno stražil kralja, nikdar ne dopusti, da bi Švicarji sami stražili grad. Treba bi bilo spustiti se v boj in pri tem bi bilo tudi kraljevo življenje v nevarnosti.

Ko sva v Redingom videla, da ima Fersen že določen načrt, sva vprašala, v čem bi mogla po njegovem mnenju pomoči midva.

Fersen je odgovoril, da bi morala midva zasesti z nekaterimi zanesljivimi možmi našega polka dve mesti: hišo blizu Saint-Martinske mitnice, kjer bi pregledovali potni list, in neko hišo blizu

Tuileries. Naši možje ne smejo biti v uniformi, marveč morajo biti oblečeni kakor pariški republikanci in oboroženi. Njih naloga je, da napravijo zmešnjavo, če bi pri Tuilerijah ali pri mitnici narodna bramba ne pustili voza skozi, ali naj obrnejo pozornost straž na kako drugo kočijo, ali pa naj tudi s silo odprejo pot kraljevi kočiji.

Bila je precej sitna naloga. Toda obljubila sva in sklenila brž poiskati pripravnih prostorov. Pri Saint-Martinskih vratih sem poznal tik stanovanja velikega sodnika pivnico, ki se mi je zdela pripravna. Težje je bilo najti blizu Tuilerij kaj primernege.

Končno sva se odločila za neko krčmo na voglu Karuseljskega trga. Seveda so zahajali vanjo tudi narodni brambovci, a njena lega je bila še najpripravnejša. Potem sva se poslovila od Fersena in sva obljubila, da bova kmalu pripravila, kar še manjka.

Iz stotnije, ki je imela vojašnico v ulici Poissonnere (r. Poasou-njér), sva si izbrala vsak dvanajst krepkih in zanesljivih mož.

Ne da bi jim natančneje povedala, za kaj se gre, ukazala sva jim kupiti si pri starinarjih civilnih oblek. Potem sva peljala zdaj tega, zdaj onega, zdaj več hkratu v eno omenjenih pivnic in sva jih tako seznanila s pozoriščem, ne da bi kdo drugi kaj opazil.

Naznanila sva tedaj Fersenu, da sva pripravila, kar nama je bil naročil. A pretekli so tedni in čakala sva zastoj. „Zopet ne bo nič“, rekel sem Redingu. „V določenem trenutku se kralj umakne!“

„Čakajmo,“ je rekel Reding. „Pregredo delajo ž njim. Prisilijo ga k begu. Takšne ustave, kakor mu jo dajo, ne more sprejeti.“

Čakala sva torej in prišel je maj in junij. Spomladi se je zelo zboljšalo stanje markisa Valdoulourja. Zdravnik je rekel, da ni več nevarnosti in mirno bivanje na deželi ga bo popolnoma ozdravilo. Marta ga je tedaj pregovorila, da je ubogal ta nasvet. Imeli so kako uro proč od Etampesa (r. Etanp) lepo, od gozdov obkroženo posestvo, čigar najemnika Menarda še niso bile okužile revolucijske ideje. Tja je hotela Marta spraviti očeta in sestro in oče je končno privolil.

„Dokler nisem bolj pri moči, vseeno ne morem služiti svojemu kralju“, je dejal. „Če pa res zopet ozdravim, tudi zopet pohitim v Pariz in morda se mi drugič posreči, da dam življenje za sina svetega Ludovika.“

Zelo rad bi bil, če bi ga Reding in jaz spremljala ali vsaj eden izmed naju. Midva pa sva se opravičila, da ne moreva radi službene dolžnosti.

„A kaj!“ je rekel, „jaz le ne vidim, da bi bil vaš polk tako preobložen s službo! Saj rjavite v vaših vojašnicah! In jaz bi menil, da bi vaju morala že ljubezen do mojih otrok pripraviti k temu, da bi si izprosila dopust za eden ali dva tedna.“

Nisva mu mogla povedati, kaj naju prav za prav zadržuje v Parizu in izgovorila sva se le s tem, da je kraljev položaj tak, da moramo biti vsak dan pripravljeni braniti ga. To ga je zadovoljilo in poslovila sva se.

Pri tej priliki sem prvič govoril bolj prisrčno s svojo nevesto. Sicer sem jo videl od dneva najine zaroke skoro vsak dan, a nikdar ne same. Zdaj, ko me je poljubila za slovo, sem le moral izpregovoriti ž njo nekaj ljubeznjivih besedi, kakor se spodobi zaročencem. A niso mi hotele prav z jezika; zavedel sem se, kako je moje srce še vedno pri Vereni Keyser in zdaj se mi je to zdelo, kakor kak greh. Izabela je opazila mojo zadrego, a si jo je razlagala čisto drugače.

„Damian“, je rekla, „zaročencem je že dovoljeno poljubiti se.“

Spremljala sva voz pred mesto. Tu smo si še enkrat podali roke in se ločili. Bilo je sredi rožnega cveta (junija) in krasno letno

vreme. Zdelo se je, da žari nebo in zemlja od veselja in vendar ni hotela priti radost v moje srce, ki je bilo razdvojeno od različnih čustev. Tudi Reding je imel svojo otožno uro in tako sva jahala molče nazaj v mesto, nad katero je legla navadna soparica.

Sel (poslanec) Fersenov naju je pričakoval z listkom, na katerem so bile besede: „Jutri zvečer!“

„Torej vendar!“ je rekel Reding. „Sreča je, da nisva ubogala Valdoulourja, ko je prosil, naj ga spremljava na posestvo.“

Vadljala sva za mesto in mene je zadelo, da bom kril kraljev beg pri Tuilerijah. Poiskal sem Fersena in on mi je pokazal mesto, kjer bo čakal voz.

Tuilerieska palača, končuje proti Seni (reka, ki teče skozi Pariz) v lep paviljon, ki se ga dotikajo kraljeve sobe. Ravno pred tem paviljonom pelje Kraljevski most čez reko. Vzdož Sene veže „Louvrška galerija“ paviljon s palačo Louvre (r. Luvr.) Na zunanji strani leži široko Senino nabrežje in pristanišče sv. Nikolaja, na notranji pelje ulica Orties (r. Ortjé) od paviljona do trga pred palačo Louvre in ves prostor med obema palačama Louvre na vzhodu in Tuilerijami na zahodu ter med ulico Saint-Honoré na severu in ulico Orties na jugu zavzemajo dvori Tuilerij, Karuseljski trg in množina različnih poslopij z majhnimi voglatimi ulicami. Trije veliki prehodi vedno odprti bokovi v Louvrški galeriji, vezejo Senino nabrežje z ulico Orties ter s Karuseljskim trgov in z omenjenimi malimi ulicami. Nasproti srednjemu oboku se nahaja neka kapela sv. Ludovika in mala ulica Doyen (r. Doajén.)

V tej tihi ulici je hotel Fersen imeti pripravljeni dve kočiji; eno za kraljevo rodbino, katero bi sam prepeljal pred mesto, druga pa naj bi speljala prvo zasledovanje na napačno sled, če bi bilo treba. Težava je bila spraviti kraljevo rodbino neopaženo iz palače v malo ulico. Naskrivoma so odstranili železno mrežo nekega okna med paviljonom in prvim obokom v galeriji tako, da je okno lahko služilo za vrata. Od tu bi mogli begunci neopaženi priti do voza, kakor je mislil Fersen.

Zapomnil sem si vsako stopinjo med tem oknom in ulico Doyen. Da bi se ognili nekega svetilnika, se nam je zdelo bolje, da bi šli begunci skozi bližnji obok čez nabrežje do tretjega oboka. Prišli bi tako okoli kapele sv. Ludovika do voza. Seveda bi bila to daljša pot, toda bolj varna; begunci bi prišli do voza od strani, ki je bila gradu nasproti, in bi se zdeli manje sumljivi, če bi jih slučajno zapazila kaka patrolja narodne brambe. Fersen je povedal, da bo čas bega drugi večer med enajsto in dvanajsto uro.

Bila je nedelja 19. rožnega cveta. Od devetih zvečer je bilo še precej cvetlo, ko sem dobil pri pristanišču sv. Nikolaja svojih dvanajst mož. Nabrežje, most in sama reka, vse je bilo še zelo oživljeno. Dobro je del večerni hlad po vročen letnem dnevu. Vozovi so drčali po tlaku, čolni so migali po Seni gor in dol. Iz palače na nasprotnem nabrežju se je glasila iz odprtih, razsvetljenih oken vesela plesna godba. Skozi oboke, ki so peljali v ulico Orties, so hodili ljudje v gruclah ven in noter. „Prav tako,“ sem si mislil; „kolikor več življenja na nabrežju in v prehodih, toliko manje nevarnosti, da bi straže narodne brambe ustavile bežeče.“

Svojim ljudem sem seveda rekel, da hočemo pripraviti Lafayetteu in narodni brambi neko šalo a večina je slutila, za kaj se prav za prav gre. „Hočemo jim odvesti ptiča, ki ga imajo zaprtega v zlati kletki,“ mi je eden pošepetal na uho mežikujoč z očmi. „Pst ni treba se bati; mi ne izblebečemo ničesar.“

(Dalje pride.)

## Iz naše organizacije.

**Glasnik „Slov. kršč. soc. zveze“.**

**Socialni tečaj** bo priredila kranjska Sl. kr. soc. zveza v Ljubljani od 9. do 13. aprila. Predavanj bo 24. Govorili bodo med drugim dr. Krek, dr. Korošec, župnik Kalan, dr. Capuder, Terseglav in več drugih priznanih predavateljev.

Termin za zglaševanje do Velikega četrтка t. j. 4. aprila.

Vsako naj poroči, ali želi, da se mu preskrbi tudi ceno stanovanje ter kosilo in večerja.

One prijave, ki nam dojdejo pozneje, bomo vpoštevali samo po možnosti.

Po vsakem predavanju se bo vršila prosta debata v obliki pogovora, kjer se bo pojasnilo vsako nejasno vprašanje.

Vabimo vse člane naših organizacij, da se tečaja udeleže. Pozivljamo pa k udeležbi zlasti one, ki so že ali pa žele postati voditelji naših organizacij ali vneti sotrudniki, ki jim je procvit naših organizacij pri srcu.

Odbor bo storil vse, da bo mogel nuditi udeležencem kar mogoče udobnosti glede stroškov, da bodo čim najmanjši, moralni uspeh pa čim največji.

Dolžnost vsakega društva bi bila, da odpošlje vsaj po enega odposlanca k tečaju. Prav gotovo pa naj se domenijo društva posameznih dekani in okrožij, da pošljejo skupno nekaj delegatov, ki naj jitu ponesejo domov bogatih navodil.

Priglase naj se pošlje takoj na tajništvo S. K. S. Z. v Ljubljani, Ljudski dom.

**Odbor S. K. S. Z.**

**Pasijonska igra v Mirnu.** V nedeljo je predstavljalo, Kat. del. društvo v Mirnu krasno »Pasijonsko igro«. Igra je izpadla v vsakem oziru prav dobro. Posebno nekateri prizori so bili res krasni, da se lah-

ko merijo, vpoštevajoč razmere, z nastopi v Oberramergau-u. Tako je bil, n. pr. krasen uhoj v Jeruzalem, ko so otroci, žene in možje spremljali Kristusova v tempel. Lepa je bila Kristusova ločitev od Marije. Posebno je ugajala zadnja večerja s krasno hvalno pesmijo. Prizor na vrtu Gezemani, ko je med molitvijo Kristusovo krasno peval močni mešani zbor, je vse občinstvo kar pretresel tako, da ni bilo skoro suhega očesa. Nastopi pred Anom, Kajfom, visokim zborom, Pilatom so bili dovršeni. Do solz je bilo ginjeno občinstvo med križevim potom in ko je visel Kr. na križu. Akoravno je igra trajala pet ur vendar je ljudstvo kljub vsej gnječi vstrajalo do konca ter se potem razšlo z zavestjo, da ni videlo še kaj takega v svojem življenju. Miren postane, ako bo vstrajal „a tej poti v resnici slovenski Oberamergau. Ljudstvo je prišlo iz vseh krajev; iz mesta in iz bližnjih in daljnih vasi. Prišli so celo iz Kostanjevice, Vojščiće, iz dalnje Nabrežine, Ajdovščine, da se celo iz daljnega Kobariškega kota. Ni ga bilo človeka, da bi mu bilo žal troškov in daljne poti. V nedeljo dne 31. marca 1912 se igra ponovi in se takrat začne gotovo točno ob 3. uri popoldne v »Društvenem domu«. V nedeljo torej v slovenski Oberamergau.

V Ravnici je bil v pondeljek občni zbor ondotnega »Kat. slov. izobraž. društva«, ki se lepo razvija. Ob tej priliki so govorili gg. Kremžar, dr. Česnik in jurist Orel. Poslušalcev je bila polna dvorana. Le naprej z božjo pomočjo!

**Solkani.** — „Kat. slov. izobr. društvo“ si je na svojem V. občnem zboru izvolilo sledeči odbor: Vič. g. Jakob Rejec, župnik, č. g. Andrej Rustja, kaplan, g. Franc Biležnik zas. uradnik, g. Josip Srebernič in g. Ivan Zavrlanik mizarska mojstra ter gospici: Alojzija Golobova ter Gili Fornazaričeva. Novi odbor se mora v polni meri zavedati težke mu naloge — katero mu stavijo žalostne razmere naše občine. Vseh članov društva sveta dolžnost pa je, da odbor po vseh močeh podpirajo. Častnim članom si je izvolilo društvo gg. Alojzija Novaka, profesorja osr. semenišča Cirila Zamar, kurata v Biljah in Ivana Makuc, profesorja v pok. Za „Slov. Strašo“ se je nabralo med člani K 12.05.

**Kožbane.** — „Kat. izobr. društvo“ je izvolilo v prvi odbor sledeče osebe: Jos. Eržetič, učitelj v Kožbani, predsednik; Jos. Gabrijelčič z Brdca, njegov namestnik; A. Plesničar, župnik v Kožbani, tajnik; Mat. Mavrič, z Vrhovlja njegov namestnik; Jos. Korečič, organist v Kožbani, blagajnik; Jos. Šturm iz Kožbane njegov namestnik; Filip Eržetič iz Slapnika, knjižničar; Andrej Eržetič iz Podpozovca in Jos. Korečič, mizar v Kožbani, sta rač. pregledovalca. — Delovati začne društvo po Vel. noči; šteje že lepo število fantov, pa še več deklet.

**Pri Sv. Luciji** bo na Veliki petek ob 7. uri zvečer pevski zbor izobr. društva »Soče« proizvajal pri Božjem grobu sledeče skladbe: I. Lodovico da Vittoria: Ljudstvo moje kaj sem ti storil... II. G. Tartini: Žalostna je Mati stala... III. P. Angelik Hribar: Sedem besedi Jezusovih na križu. Verniki, pridite v obilnem številu!

## Naša mladina.

**Goriška Podzveza Orlov** je v svojih dosedanjih dveh sejah sklenila: 1.) Glede javnih nastopov: dovoli se vsakemu okro-

žju načeloma le en javen nastop v letu; dolžnost vdeležiti se ga imajo vsi odseki istega okrožja. 2.) Posameznim okrožjem se naroča, naj do konca marca t. l. določijo kraj in čas svojih okrožnih javnih nastopov. 3.) Načelno se sprejme načrt, ustanoviti za Kras posebno okrožje. 4.) Odseki naj plačajo »Podzvezi« letnino 5 K. Doslej običajno pošiljanje članarine »Zvezi« v Ljubljano izostane. 5.) Naroči se okrožjem, da naj imajo vsaj vsaki mesec sejo, če mogoče v različnih krajih, kjer so sedeži odsekov. O storjenih sklepkih naj se poroča »Podzvezi«. 6.) Odobri se razdelitev briskega okrožja v dva dela z lastnima pododboroma. 7.) Glede ustanovitve lastnega vaditeljskega zbora se bodo vršile telovadne vaje vsako nedeljo od 10—12h predp. v dvorani »Central«, kamor naj vsi odseki gotovo pošiljajo najmanj po enega telovadca. Začetek teh vaj bo pravočasno nannanjen v »Novem Času«. 8.) Podzveza bo priobčevala čas sej celotnega odbora in važnejše sklepe svojih sej v bodoče v »Mladosti« in »Novem Času«.

## Glasnik „Kmečkih zvez“.

**Ajdovska »K. Z.«** sklicuje sejo odbornikov in zaupnikov dne 31. t. m., to je na **oljčno nedeljo v Vel. Žabljah ob 4h pop.** Pridite!

## Delavski in socialni vestnik. Slovenski delavec o štrajku na Nemškem.

(Dopis z Westfalskega.)

Stavka premogokopov ob reki Ruhr, kjer je nas več tisoč Slovencev, je po brezvestnosti in kratkovidnosti soc. dem. voditeljev, nesrečno začeta, tudi nesrečno končana. Nezmožni voditelji stavke so zadalj delavstvu hud vdarec, kojega bodo delavci več let občutili, lastniki rudnikov bodo delali z delavstvom, kar se jim bode zljubilo. Stavka je trajala samo devet dni, stavkujoči delavci so izgubili samo na plačah krog 10 milijonov mark; naprotno imajo pa velekapitalisti, lastniki rudnikov ogromne dobičke. Posrečilo se jim je spraviti v denar slabe že več let ležeče velike zaloge premoga. Slične stavke niso nikaki boj proti kapitalizmu, ampak stem se kapitalizem le goji. Namen stavke pa ni bil izboljšanje gmotnega stanja in drugih vlogdnosti za delavstvo, kakor so nas furbali sociji; ampak da vničijo »Strokovno društvo« kršč. rudokopov; zategadelj niso na shodih toliko gromeli proti kapitalizmu kakor proti lastnim tovarišem. Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade: to bodo in deloma že skušajo socialisti, ki so že davno napovedovali pogin društvom kršč. rudarjev, ki pa še toliko živi, da lahko na en sam dan priredi šestdeset in še več shodov, na katerih je po več tisoč zbrovalcev. Brezvestna igra, ki jo igra z nami soc. demokracija, je lahko zrcalo delavcem, posebno še nam slovenskim, da si moramo poskrbeti za boljše voditelje, kakor so soc. demokrati. Voditelji, ki bodo nas tlačane peljali o boj in do zmage naših pravic; ne pa kakor soc. demokratje, ki so

s celindrom na glavi napovedovali boj brez konca in kraja; za osem dnji pa z žepicami v roki prosili milosti pred kapitalisti. Kdor tako ponižuje naš delavski stan mu pokažimo vrata! Fr. Humar.

**Socialistična ljubezen.** Iz Nabrežine: Socialističnim voditeljem se cedi iz njihovih ust sama ljubezen napram delavcem, ko jih hujskajo proti drugim stanovom. Ali kako ti voditelji »načelo ljubezni in človečanstva tudi praktično izvajajo, je krasno razvidno iz sledečega dogodka: Pri naši okr. bolniški dragajni sta sedaj dve mesti za kontrolorja. Prej, ko je bilo mnogo več delavstva, je vso službo skozi 15 let opravljal le sodrug Malnar. Sedaj pa so socialistični odborniki ustanovili za svoje benjamince še drugo korito, iz katerega bo jeder novinec Marizza z mastnejšo plačo kot starina Malnar. — Pa to ni se dovolj. Da dokazuje dejanski svojo ljubezen do zaslužnih veteranov socialistične ideje, je bilo treba sodruga Malnarja postaviti na cesto in njegovo mesto oddati sedanjemu predsedniku socialistov Cidinu Lahu. Malnarja so odpustili iz službe brez vzroka. Da bi si koritarji preveč ne prišli v lase, je prišel likat staro prijateljstvo krpar dr. Tuma. Če bo ratalo in koliko časa trajalo, ne ve povedati še »Novi čas«. Le to je gotovo, da je Marizza prišel zato li koritu, da bo lakše prihajal med ljudi in agitiral ob različnih volitvah na Krasu. — Mislijo namreč kmetom vzeti vsa županstva in vse zastope. Isto poslanstvo in nalogo je sprejel tudi Cidin za Furlanijo.

**Kako skrbe socialisti za ljudstvo.** Na Dunaju vzdržujejo socialisti pod vodstvom milijonarja juda dr. Karpelesa več pekarn, v katerih peko kruh za socialistične delavce. Toda sedaj je prišlo na dan, da te pekarne kruh mnogo dražje prodajajo ko drugi peki. Med tem, ko so drugi peki v kljub sedanji draginji cene kruha celo znižali, so socialisti pod vodstvom judovskega milijonarja cene kruhu zvišali. Ubogi delavec, ki je vpisan v to organizacijo, pa sedaj je dražji kruh ko drugi ljudje. Seveda kaj to briga rdečega judovskega milijonarja s pomim trebuhom.

## Grozen umor na Modrejcah. Zeno in dva otroka umorili.

Danes smo dobili od Sv. Lucije naslednjo grozno in pretresljivo novice: Na Modrejcah je v noči od srede na četrtek Franc Kragelj (po domače Mohorc) s sekuro umoril dva otroka in ženo, ki je bila noseča, in se zjutraj sam javil sodinji. Ljudje so to izvedeli še le popoldne, ko so prišli orožniki in komisija v vas ter so prestrašeni in zbegani pustili delo doma in na polju. Nesrečnež je bil vedno nekoliko slaboumen in sodijo, da je izvršil cin v hipni blaznosti.

O groznem umoru nam poročajo še: Zločinca so videli v četrtek zjutraj iti mimo Sv. Lucije v Tolmin. Bil je videti miren. O družinskih razmerah poročajo, da so bile žalostne, ker je bil v hiši večkrat prepir. Mož je bil bolehen, a zelo nagle jeze. Kadar je bil jezen, je bil kakor nor. —

Najbrže je v takem položaju storil grozni zločin. Zločin se je baje izvršil včeraj okrog 4h zjutraj.

## Novice.

**Evharističen snod dunovnikov častivcev sv. K. Telesa** goriške nadškofije bo letos četrtek 18. aprila, ki kateremu so seveda vadijem vsi člani tega društva. Zadnji tak snod se je vršil 17. oktobra l. 1901 s prav lepim uspehom. Udeležencev je bilo takrat okoli 100. Z dobrimi in utrjenimi sklepi, pospeševati čiščenje sv. K. Telesa, so se takrat gospodje razsi. Združimo se torej tudi letos in okrepmo se na novi snod se bo vršil v prostorih osrednjega bogoslovnega semenišča ter bo deloval v dveh odsekih (slovenskem in laskem). V vsakem odseku bodo po tri poročila na tvevnihih tedih, katerim bo vedno sledil razgovor; kajti poročila bodo več ali manj praktična ter se bodo ukala čiščenja pres. Evharistične. Oni gospodje, ki bi zeleli staviti kake predloge, so naprošeni, da jih najprej naznanijo vlc. g. dekanu Ivanu Kren v Trzinu (Montalcone) in sicer najpozneje do 10. aprila t. l. Vspored tega snoda se bo objavil pravočasno.

**Dunajski nadškof in kardinal dr. Nagi** je dospel v Gorico v soboto zvečer iz Trsta, kjer je bil gost tržaškega škofa dr. Karliča. Oba cerkvena dostojanstvenika sta se se v nedeljo in ponedeljek mudila v Gorici kot gosta našega knezonadškofa. Kardinal je sel na sv. Goro, kjer je pomolil na grobu pok. kardinala Missie, ki je umrl ravno pred 10 leti. Dokler se je kardinal mudil v Gorici, je v knezonadškofjskem dvorcu stala castna vojaska straza.

**Toplo priporočamo vsem**, da prebirajo z veliko pazljivostjo uvodne članke, ki so priobceni v danasnji, zadnji in predzadnji številki »Novega Casa«. Njih vsebina je zelo važna in vredna, da si jo vsakdo ohrani v spominu. Voditeljem izobraževalnih društev in predavateljem sploh pa se posebej priporočamo, da ljudem tolmacijo in razlagajo misli, načrte in načela, ki jih »Novi Cas« v njih prinasa in da na tak način ljudstvo vodijo na pota, ki jih Slovenci hočemo hoditi v bodočnosti!

**Podlo vedenje liberalcev** se po njih »Soci« spet kaže v vsi svoji umazani nagoti. Svetohlmsko zavijajo oči, ko pišejo na gresno proti ljubezni do bližnjega, ki jo je Kristus učil, ko proglašamo na četi črti liberalcem brezobzirni boj. Hmaveci, prav bogokletno se zatekajo tu k sv. Pismu in Kristusu oni, ki so vsi navdušeni za luteranstvo, ki po svojih brezvestnih liberalnih učiteljih Kristusa v nedolžnih otroških dušah ubijajo; ki po svojih listih mladino in ljudstvo pohujšujejo in zavajajo v blato nenravnosti! Fej farizeji!

Da, Kristus je učil: »ljubi svojega bližnjega,« toda tistega, ki je lačen, ki je ubog, ki je žalosten, ki trpi, ki je v zmoti, ki je zapuščen, ki Tebe žali in sovraži; a nikdar in nikjer ni učil: ljubi krivo vero, pohujšanje, nenravnost, bogokletstvo, ki je tvoj bližnji razširja. Ravno On je bil, ki je v

sveti jezi dvakrat vzel bič v svoje roke, da je pohujševalce in skrumitelje božje postave izpodil iz hiše božje. Svetohlmsko se sklicuje na Kristusa glasilo tistih ljudi, ki svojega bližnjega odirajo, ki si na stroške njegove polnijo svoje žepe ki so brez srea za njegove dušne in telesne potrebe! Da, še enkrat neizprosni boj na vsi črti liberalcem!

**Dober nauk.** Dobe se tudi pri nas ljudje, ki nočejo biti pristasi nase stranke, ki hočejo biti dobri katolicam, pa vendarie mislijo, da je treba citati tudi liberame liste. Ti ljudje so veliki cudaki in vsega usmiljenja vredni! Njim je dr. Krek na shodu v Celju dne 19. t. m. povedal sledeče: »Oni ljudje, ki nimajo zaupanja vase, ki berejo liberame liste, pravijo, da se mora brati oboje. To je tako, kakor če bi šel dober posestnik k svojemu sosedu, ki je prisel na kam, po nasvete. Ali se more varčen posestnik od zapravljivca kaj dobrega naučiti? Ravno tako se ne morete od liberalcev nič naučiti. Mi moramo priti tako daleč, da bo vsak naš clovek delal z nasprotnikom kot z nasprotnikom. V vojski smo in delati moramo kakor v vojski. — **V nas mora biti brezmejno zaničevanje naših nasprotnikov, liberalnih listov in govorov!** — Tako je! Le kdor hoče postati omejen in svetominski kakor so liberalci, se zateka na zelnike liberalnih časopisov in liberalnih govorov!

**Na delo za »Novi Cas«!** Sedaj se bliža vesela Venka noč. Prijatelji si darujejo med seboj piruhe v obnki barvanih pisanic, potic, kolacev, tulj in drugih takih dobrih stvari. »Novi Cas« ima tudi obilo prijateljev. V mesecu marcu je število naših naročnikov poskočilo za 180. Sedaj o Veliki noči pa naj bi vsak naš prijatelj pridobil nasemu listu nekaj novih plačujočih naročnikov za piruhe. Prijatelji na delo! Potrebe »Novega Casa« ne bomo dokazovali z debelemi črkami in z izreki slavnih mož. Nam tega ni treba, ker nam ljubezen, s katero se povsod oklepajo »Novega Casa«, in pa besno sovraštvó naprotnikov naših nacel — jasno dokazujejo kako potreben je bil »Novi Cas« na Goriškem, da tu sčisti duhove in zbere pod svojo zastavo vse poštene Slovence. Mi smo mnénja, da papirnati kanoni sami ne bodo dosegli nič, če za temi kanoni ne bo močne ljubezni, požrtvovalnosti in pa velike odkritosrčnosti in odločnosti boriteljev. Naš list kot glasilo vseh katoliških organizacij služi z ljubeznijo pa tudi z odločnostjo našim organizacijam v vseh bojih. Zato na delo z nami za »Novi Cas« vsi, ki ste dobre volje.

**Kdor še ni plačal naročnine**, naj to gotovo čimprej stori! Kakor Vam list redno in vestno pošiljamo, tako redno in vestno naj bi tudi vsi poravnali svojo naročnino!

**G. Rijavec**, znani goriški tenorist, gonec konservatorija na Dunaju, priredi dne 10. aprila koncert. Pel bode izbrane pesmi iz slovenskega glasbenega slovstva. Koncert se vrši v dvorani Trgovskega doma.

**Pred c. kr. izpraševalno komisijo za občne ljudske in meščanske šole v Gorici** se prično prihodnji izpiti v ponedeljek dne 6. maja t. l., ob osmih zjutraj. Prošnje za pripustitev k izpitu morajo biti v rokah komisije vsaj do vštetege dne 25. aprila t. l.

**Velikonočna procesija iz kapucinske cerkve** se bo letos zopet vršila tako, kakor druga leta.

**Velikonočne praznike**, kakor tudi druge ki niso odpravljene se namerava — kakor čujemo — na zunaj praznovati odsej bolj slovesno kakor je bilo to v navadi. To namero odobrujemo in priporočamo, naj bi se prazniki praznovali tudi na znotraj t. j. duševno, še bolj slovesno kakor do sedaj.

**Vprašanje c. kr. okr. glavarstvu v Sežani.** Kontrolorji pri okr. bolniški blagajni so zapriseženi možje. Kako more glavarstvo dovoliti prisego in dekretirati za službo pri okr. bolniški blagajni v Nabrežini človeka, ki javno in zasebno trdi, da ni Boga, ki je znana bogotajec! Zahtevamo od c. kr. okr. glavarstva, da postopa povsod in vselej po postavi!

**Liberalci in prazniki.** Sedaj si liberalci nočejo oči izjokati, ker je papež odpravil nekaj praznikov, da delavskemu ljudstvu omogoči kaj več zasluzka. Ko pa so prazniki bili še v veljavi, je liberalno časopisje, pred vsem nasa »Soca«, rohnelo proti praznikom, češ da jih je preveč. In eden voditeljev kranjskih liberalcev dr. Triller je 19. oktobra l. 1910 dejal v kranjskem dež. zboru: »Pri nas je vse preveč praznikov in sopraznikov in vsak kmetovalec godrnja, ces kedaj bomo po delali, ker je toliko praznikov.« — Dobro leto pozneje pa uganjajo vraga, ker ne bo več toliko praznikov. Clovek res neve, kaj je na teh ljudeh še pristnega razun krašnje hinavščine. Isto sveda velja o socialistih.

**Vojaška slavnost.** V soboto 24. t. m. je tukajsnji pešpolk št. 47. praznovalo lepo slovesnost obletnice bitke pri Novari, v kateri se je ta polk posebno odlikoval. Sv. mašo na trgu pred cerkvijo sv. Ignacija je daroval vojni vikar Bielik. Navzoč je bil tudi knezonadškof ter drugi dostojanstveniki. Navzoč pa ni bil goriški župan Jurij Bombig, ki je bil izrecno vabljen. Vsi drugi vabljeni so prišli k slavnosti, le Bombiga ni bilo. Zakaj neki ne? Zupan Bombig in njegova okolica menda vendar ne mislijo, da smo že v Italiji, kjer res ne praznujejo bitke pri Novari, ampak jo objokujejo. Pa pri naš smo v Avstriji. Sicer pa gospou Jurij Bombig ni kriv, če ni smel zraven. Prav slovesno so praznovali spomin na bitko pri Novari tudi vojaki 47. pešpolka v Kojskem in v Biljani. V Biljani je bral sv. mašo fojanski vikar č. g. Spitzer, ki je vojaštvo tudi nagovoril. Vojaštvo je defiliralo pred dvema starima veteranoma iz l. 1848, ki sta 87 letni Anton Markovič ter 92 letni Blaž Trampuž. Markovič je bil tudi v bitki pri Novari. Častniki so oba starčka obdarovali.

**Vojaštvo ob meji je nadzoroval** pret. teden načelnik generalnega štaba iml. Schemua, ki je bil tudi v Gorici.

**Vojaški zrakoplovni oddelek** zapusti Gorico 1. aprila ter se vrne v Dunajsko Novo mesto in v Fišamend pri Dunaju. -- Jeseni se zrakoplovci zopet vrnejo v Gorico. V Gorici je njihova zimska, v Fišamendu pa poletna postaja. V nedeljo in ponedeljek so gojenci zrakoplovne šole v Gorici vsi napravili skušnje. Oba dneva so cel dan krožili po zraku.

**Polet zrakoplovca iz Gorice v Trst.** V ponedeljek ob 10<sup>1</sup>/<sub>4</sub> se je z Roj pri Gorici spustil v zrak zrakoplovec Wittner ter odplul proti Trstu. Plul je nad Tržičem držeč se kakim 10 km od obrežja. Nad Trst je priplul ob 11<sup>1</sup>/<sub>4</sub>, torej je rabil od Gorice do Trsta pol ure. Nad lukco je spustil na novo bojno ladjo cesarsko zastavo v pozdrav. Preko Opčin se je nato vrnil v Gorico, kamor je došel ob 11<sup>1</sup>/<sub>4</sub>. Za celo pot je rabil le eno uro. Plaval je v višini 1650 metrov.

**Nujno naročite prekrasne velikonočne razglednice,** delo akademičnega slikarja Vavpotica. Doslej je razprodanih že nad 16.000 iztisov. Vsaka Slovenka pošlje prek prazniki svojim prijateljem in znancem nekaj ten razglednic! Spominjajmo se s tem slovenskega naroda, kateremu pripravljajmo veselo vstajenje. Zahtevajte te razglednice pri vseh prodajalcih! Naročila sprejema tudi prodajalna »Kat. tisk. društva« v Gorici.

**Najluštnjša vas v Baški dolini ali ples v postu.** Najluštnjša vas v celi Baški dolini je gotovo granovska. Tu se je v letošnjem postu plesalo po krčmah vse nedelje in za nameček tudi na kvaterni petek, torej ples na petek in svete k, na pusti in post. Priporočili bi g. županu in tajniku, ki hodita zadnji čas v škofijo zatrjevati, kako neizrekljivo ljubijo Grahovci svojega duhovnika, naj bi navedla tudi zgoranje čedno dejstvo kot dokaz neomejene vdanosti »vernih« grahovskih ovčic do svojega dušnega pastirja. Seveda Grahovci nujno potrebujejo g. vikarja za svoje krčme in štacune. Če vikarja ni, bote ga trpi. Če vikarja ne izprosimo, ga pa priplesemo. Naj pomaga kar more: če Bog ne, pa Baal.

**Zavrjnjeni učitelj.** Znani liberalni učitelj g. Alojzij Urbančič iz Vogerskega je tožil pred kratkim učitelja g. Jos. Baliča iz Vrha radi razžaljenja časti. G. Balič je svoj čas sporočil v »Gorici«, da se je ob znani okrajni učiteljski konferenci dne 31. okt. 1911, kjer se je zaničljivo govorilo tudi o postu, nek liberalni učitelj nedostojno obnašal med petjem cesarske himne. Vsled poziva okr. nadzornika Finžgarja je moral g. Balič naznaniti ime dotičnega učitelja. Hitro se je o tem dogodku govorilo povsod. G. Balič je sicer uradno izpovedal: »Ako se ne motim, je bil dotičnik Urbančič.« toda g. Urbančič se je čutil le preveč zadet ter je vložil tožbo in sicer baje na povelje svojega zavetnika okr. nadzornika Finžgarja. Liberalno učiteljstvo je bilo kar na nogah, češ, Baliča

bo Urbančič ubil ter se vkljub znanim dogodkom nastanil na novem učiteljskem mestu v Biljah. Toda — ojoj — pri obravnavi pred kazenskim sodnikom je bil g. Balič oproščen. Baje je g. Urbančič vložil priziv.

**Izgubil se je mlad lovski pes** z dolgo rujavo dlako, rep ima še sveže odsekan. Kdor ve zanj, naj se oglasi pri Avgustu Vižin v Solkanu.

**Avtomobil na Vipavskem.** Kakor smo izvedeli iz gotovega vira ne bo še vozil avtomobil iz Gorice po Vip. dolini do Postojne. Vzrok je, ker odbor postojnske jame je vložil prošnjo na ministerstvo za erarični avtomobil in zato ni dobila še koncesije zasebna družba. Ako bi ne bilo one prošnje bi bil vozil avtomobil že s 1. aprilom; tako ga bomo pa imeli še le prih. leto.

**Trije mrličji.** V šempolajskem vikarijatu so bili prejšnji teden trije mrličji. To je dogodek, ki ga ne pametijo najstarejši ljudje. Umrla je nagloma 34letna gospodinja, 74letnega delavca so našli mrtvega na polju. Umrl je tudi poldrugoleten otrok. — Naj jim sveti večna luč!

**Nagla smrt.** Iz Slivna na Krasu: V četrtek opoldne je prinesla priletnemu delavcu Francetu Jazbec gospodinja kosilo k delu na njivo. Zvečer ga čakajo z večerjo, toda ni ga bilo. Gredo ga iskat in našli so ga na njivi mirno sedečega pod zidom mrtvega. Bil je v 74. letu. N. v m. p.!

**Nesreča v kamenolomu.** Zopet se je zgodila nesreča v nekem nabrežinskem kamenolomu. V torek 26. t. m. je padlo železo za privzdigovanje kamnja na levo nogo delavcu Antonu Kralj iz Sv. Križa pri Trstu in mu zmečkalo tri srednje prste: Mož je neutrudljiv cerkveni pevec in se ga bo pogrešalo, dokler ne ozdravi. Vrlemu delavcu, vzornemu družinskemu očetu in zvestemu naročniku »Novega Časa« želimo, da bi kmalu okreval.

**Ponesrečena gospodinja.** Salež pri Zgoniku: Pridni posestnik Milič iz Saleža si je pred kratkem popravil svoje stanovanje. Pri hodniku pa ni bilo še držajev. Nato se gotovo ni spomnila posestnikova soproga 54letna Marija, ki je padla na spodaj stoječi voz in si zlomila roko v rame in dobila še druge težke poškodbe. — Dobri materi želimo, da bi kaj kmalu okrevala.

**Stekel pes.** Pret. nedeljo priklatil se je v Miren sumljiv pes. Ko je šel kmet Jerab za njim, je planil pes nanj. Ko ga je mož tiščal h tlom ga je pes močno vklal. Pes je na to zbežal, a so ga ustrelili v Orehovljah. Stvar se je naznanila okr. glavarstvu, ki je odredilo da mora iti ubogi mož koj v Pasterjev zavod na Dunaj. Zato je razglašen pasji kontumac.

**Pri vojaškem naboru** 27. t. m. je bilo izmed 47 potrjenih 25 fantov.

**Pomlad.** Iz Vipavske doline nam pišejo: Sadna drevesa, zlasti črešnje bodo kmalu v cvetju. Žal, le, da je zaostalo delo po poljih in vinogradih radi dolgega deževja. Kmetovalci se morajo sedaj podvizati z delom.

**Nesreča.** V torek je pritisnil v Prvačini vol podžupana Ant. Kozem tako silno z glavo ob prsi k zidu, da so morali poklicati zdravnika. Sedaj je že iz smrtne nevarnosti.

**Plazovi zasuli 10 oseb.** Pret. nedeljo je več dunajski izletnikov napravilo izlet v gore. Na Snežniku pri Dunaju se je utrgal plaz in 10 izletnikov zasul. Našli so jih mrtve. O nesrečah poročajo tudi od drugih krajev.

**700 hiš je zgorelo** v predmestju japonskega glavnega mesta Tokio.

**Živega so pokopali** v neki vasi pri mestu Toulouse v južni Franciji. Tam je namreč neki kmet nenadoma umrl. Ko so ga pokopali, je zadnji pogrebec na pokopališču začul trkanje iz groba. Poklicali so ljudi, ki so grob odkopali in našli, da se je mrlič obrnil. Bil je še topel, a sedaj je bil v resnici mrtev, ker se je zadušil.

**Mačoh, tisti ruski menih,** ki je umoril svojega polbrata, je resnično ušel iz ječe. Rуска vlada sicer to taji, a poročajo, da je Mačoh že na potu v Ameriko.

**Ženske bodo smele voliti** na Švedskem, kjer bo državni zbor kmalu sklenil tako postavo.

**Kako je v Italiji.** Razmere v Italiji najboljše pojasnjujejo poročila same italijanske vlade. Tako po uradnih podatkih živi v Neapolju 100.000 ljudi (mesto šteje vsega skupaj 570.000 prebivalcev), ki nimajo ne stanovanja, ne službe, ne kruha. Cel regiment policajev, 1228 po številu, je nastavljen, da zasleduje roparje, morilce in tatove, ki pa jih sodišča vse oproščajo, Zakaj jih ne obsodijo? Ker bi jih država morala rediti. Rediti pa jih nemore, ker ni denarja. Mesinski potres l. 1908 je stal Lahie 1000 milijonov kron. Sedanja vojna jih stane na dan 2 milijona kron. Začetkom tega meseca je Italija dobila iz Pariza od juda Rotšilda posojilo v znesku 200 milijonov lir v zlatu, kar sta pripeljala v Italijo 2 vagona. Poleg tega pa je v Italiji 30 odstotkov, torej malo manj ko ena tretjina vsega denarja, ponarejena. Take so razmere v blaženi Italiji.

**Listnica uredništva.** Raznim g. g. dopisnikom naznanjamo, da nam ni mogoče priobčiti dopisov, ki smo jih brali že v drugih listih. Od drugih prežvečene hrane nihče rad ne uživa. Zato tudi od nas ne zahtevajte tega!

**Kožbana:** Hvala prejeli! Drugi del najbrže ne bi držal, ker je bilo dano najbrže za ceste. Prvi del pa bi morda merodajnemu gospodu, ki pride prvi v poštev, ne ugajal. Naj se on oglasi! Saj se razumemo? Pozdrav! Ostalo odložimo, ker je danes premalo prostora.

## Detomoriika pred porotniki.

Včeraj zjutraj se je pričela pred tukajnjo poroto obravnavo zaradi Josipini Terčič iz Vogerskega zaradi detomora. Obtožbo je zastopal namestnik državnega pravdnika dr. Marinaz, zagovornik je bil tržaški odvetnik dr. Mandič. Kot izveden-

ca sta prisostvovala razpravi zdravnika dr. Pitamic in dr. Bramo. Vsebinska obtožnica je ta: V mesecu junija lanskega leta se je govorilo po Vogerskem, da Josipina Terčič ljubinkuje z nekim Aloizijem Gregoričem iz Prvačine. V novembru se je raznesla govorica, da je Terčič v drugem stanu. Pozneje je tako govorjenje utihnilo, ker je mati Josipine Terčič zagrozila s tožbo vsakemu, ki bi to govoril o njeni hčeri. Dne 4. marca t. l. pa je šel po vasi šepet, da je Terčič porodila. Drugega dne pride v Terčičevo hišo orožnik z domačo babico. Terčič je spočetka tajila, pozneje pa je priznala, da je porodila ter da je otroka skrila v hlevu pod slamo. Zdravniki so izjavili, da je bil otrok rojen živ in da je umrl vsled zadušenja. Vsled tega dejstva je vzdignilo državno pravdnništvo proti Josipini Terčič tožbo zaradi detomora. Obtoženka se je deloma priznala krivo, trdila pa je, da ni imela namena dete umoriti. Zagovarjala se je, da je bila v onem usodepolnem trenutku tako razburjena, da ni vedela kaj dela ter da vsled tega za svoje dejanje ni odgovorna.

Izmed porotnikov jih je 8 potrdilo, da je Josipine Terčič kriva umora, 4 so bili proti. Na podlagi tega izreka je sodni dvor, kateremu je predsedoval predsednik okrožne sodnije E. Cazzafura, obsodil Terčičevo na 18 mesecev težke ječe, poostrene s postom. Ko je obsojenka zapuščala sodno dvorano, ni bila videti posebno potrta. — Cela obravnava se je vršila pri zaprtih durih. — Pri tej priliki dostavljamo še, kar nam poročajo z Vogerskega, da se je grešno razmerje med obtoženko in Gregoričem začelo ob priliki plesu, ki so ga priredili Sokoli v Prvačini.

#### Roparski napad na pokopališki cesti. (?)

Delavec Ernest Križaj iz Solkana je bil v soboto v neki gostilni na pokopališki cesti. Ko je zapuščal gostilno se mu je kakor se je prvotno mislilo, na stopnicah zdrsnilo ter je padel. Pri padcu si je prebil lobanjo, vsled česar je v ponedeljek umrl v bolnišnici. Vso stvar je vzela takoj policija v roke. Nienim poizvedbam se je posrečilo doznati, da se tu ne gre za nesrečo, temveč za roparski umor. Na podlagi teh poizvedb je bil v torek zvečer aretiran neki Josip Pavlin iz Kronberga, ki je policiji že od preje znan zaradi tatvin in sleparij. Sumijo, da je ta Pavlin izvršil nad Križajem roparski umor.

## Iz Trsta in Istre.

Novice iz Sv. Križa pri Trstu. Praznika sv. Jožefa in Oznanenja sta se tukaj praznovala z dosejanjo cerkveno slovesnostjo. Le na praznik Oznanenja je bila sv. maša že ob 7 zjutraj, večernica pa še le ob 7 zvečer. Cerkev zmiraj polna. Na zadnji praznik so pa radi zastalili del pri trtah kmetje večinoma delali. Smešno pa je bilo gledati par rdečkarjev, ki jih nikdar ni v cerkev, pa so ta dan demonstrativno hodili po vasi v praznični obleki, ki so pa ob drugih praznikih bili vsakdanje oblečeni. Mnogi teh rdečih komedijantov so dosedaj zdihovali, da ne

morejo pošteno izhajati radi premnogih praznikov med tednom, sedaj, ko so nekateri prazniki odpravljani, pa protestirajo.

Ples socialistov v postu je imel po izjavi »Zarje« značaj protesta. Pa proti komu? Že poganski Rimljani so smatrali plesalce za norce in so prepuščali to zabavo sužnjem. Naši mokrači pa v imenu svobode posnemajo stare suženjske navade in se tako vzgajajo za norišnico. In če protestirajo z zabavo norcev in sužnjem, protestirajo edino le proti pameti. In potem si domišljujejo, da med njihovim plesom kdo zanje moli. Dragi sodrug! pameten človek ima za norce le pomilovanje in jim želi le, da bi jih zopet kmalu pamet srečala.

Trst. — „Kat. slov. izobr. društvo“ v Trstu priredi na velikonočni ponedeljek v Marijinem domu, v ulici Risorta 5 veselico, pri kateri se uprizori igrakaz „Fernando strah Asturije“ v 3 dejanjih. Vstopnice in sedeži se prodajajo v prodajalni kat. tisk. društva pri cerkvi sv. Antona novega.

## Za smeh.

Dobro se je odrezal. — Učen profesor je imel smolo, da je imel zelo dolga ušesa. Nekoč se je neki znanec iz njega norčeval, češ: „Gospod profesor, kako strašno grda ušesa imate.“ Profesor na to čisto mirno odgovori: „Resnica, moja ušesa in vaša pamet — to dvoje skupaj bi dalo kapitalnega osla.“

Ciganova ženitev. — „Cigan, se li res ženiš?“ so spraševali ljudje cigana. „Ženim se,“ odgovorja cigan. „Katero pa jemlješ?“ — „Kraljevo hčer; a ženitev je še le na polovico gotova.“ — „Kako pa je to?“ sprašujejo vsi začudeni ljudje. „Jaz sem zadovoljen s poroko, nevem pa še, če je tudi ona.“ — Popravljen ura. Oče: „Nevem, zakaj moja ura danes vedno stoji. Jo bo treba poslati urarju, da jo sčisti.“ Sin: „Ne bo treba oče. Vem, da je čista; saj sem jo včeraj celo popoldne imel pri sebi, ko sem se kopal v morju.“ — Nikdar jim ni prav. Sodnik obtožencu, ki je ušel iz ječe: „Kriv si, ker si ušel iz ječe.“ — „Kdo bi vam sodnikom napravil po volji. Če grem v ječo, sem kriv, če uidem iz ječe sem tudi kriv,“ odvrne ves jezen toženec. — Pijanec Luka nevarno oboli na pljučnici. Poklicani zdravnik ga preišče in zmaje z glavo. Naposled reče: „Posebno vam priporočam, da ne pijete preveč vina.“ — „Ne bojte se, gospod zdravnik, vina meni ni nikdar preveč,“ mirno potolaži Luka skrbnega zdravnika.

Proda se klavin, star, a poraben za nizko cenó. Več se poizve pri And. Močnik, krojač, Šebrelje 130 p. Slap ob Idriji, Goriško.

#### ZAHVALA.

Podpisani si štejem v dolžnost zahvaliti se ob priliki ozdravljenja svoje soproge g. Hinku Veču, občinskemu zdravniku v Kobaridu. Njegov trud in njega požrtvovalna skrb zaslužita res največjega priznanja in le njemu moram biti hvaležen, da je mora soproga okrevala tako kmalu od nevarne bolezni.

Na Vrsnem, 6. marca 1912.

Franc Skočir.

Kdor noče verjeti, naj se prepriča, da ukup najboljše in najceneje: ure, srebrnino, zlatenino, šivalne stroje vseh sistemov, orkestrijone in druge predmete vse z garancijo pri urarju

M. ŠULIGOJ v Gorici Barriera 43

blizu drž. kolodvora v lastni hiši.

Vsa popravila izvršuje točno, solidno in po najnižjih cenah.

## Poslano.

Prikrajsanje cerkvenih praznikov, dalo je mnogim čast. cerkv. oskrbništvom, sl. županstvom in društvom povod, da so prišli do sklepa naj se ostali prazniki slavijo na zunaj kolikor mogoče slovesno.

Kot posledica navedenemu dejstvu došlo mi je za velikonočne praznike mnogo nepričakovanih naročil, zlasti na papirnatete topiče in bengalične luči. Zato vlijudno prosim da pridejo cenj. naročniki kolikor mogoče kmalu po blago da se v tovarni ne zadeva.

One kateri do danes še niso poslali naročil prosim, da to nemudoma storé, ter naročilu pristavijo ime zadnje železniške postaje. Opomin da je dana možnost, da bode zmanjkalo blaga.

Postreženi bodo cenj. naročniki razun tega da vestno in točno tudi po reku kdor prvi pride prvi melje.

Vesele velikonočne praznike želi vsem cenj. naročnikom in znači z odličnim spoštovanjem

Prva primorska tovarna umetnih ognjev

GORICA,

ul. Adelaide Ristori št. 6.

Telefon št. 205.

## Vid Rojic v Gorici,

Raštelj št. 23

priporoča svojo krojaško delavnico, posebno čast. duhovščini za talarje in v to stroko spadajoča dela.

## Priporočamo

pri nakupu pomladanskega blaga za ženske in moške obleke narodno tvrdko

Ivančič & Kurinčič  
Gorica

Gosposka ulica šte. 11.

Velika zaloga potrebščin za šivilje in krojače.

Lepa izber dežnikov in solčnikov.

Vzorci poštnine prosti!

Zobozdravniški in zobotehniški atelje  
**Dr. I. Eržen**  
**GORICA**

**Jos. Verdi tekališče št. 37**  
 Umetne zobe, zlato zobovje, zlate krone  
 zlate mostove, zobe na kaučukove plošče  
 uravnavanje krivo stoječih zob. Plombe  
 vsake vrste. 19  
**Ordinira v svojem ateljeju**  
 od 9. ure dop. do 5. ure pop. št. 20

**PETER GORJUP**  
 čevljar v Čepovanu.

naznanjam slav. občinstvu in sosed-  
 njim občinam, da sem odprl trgo-  
 vino z usnjem in čevljarskimi  
 potrebščinami. Izdelujem vsa-  
 kovrste čevlje in imam v zalogi  
 tudi čevlje za mrličce.  
 Cene konkurenčne.

Priporoča se  
**Jakob Gril,**  
 pekovski mojster

zaloga moke, koruze in raznega žita  
 v ulici sv. Klare št. 4. v Gorici.

**Franc Leban v Gorici,**  
 V. Municipio 8 (nasproti municipija)  
 izdeluje monštrance in druge cerk-  
 vene posode.  
 Priporoča se preč. duhovščini.

**Naznanilo.**

V poveličanje velikonočnih praznikov  
 streljajte s „*papirnatimi topi*“ *Makuc*  
 in razsvetlite z *bengali nimi lučmi* pro-  
 cesije „*Vstajenja*“, katere se vršijo zgodaj  
 v jutru ali pozno v mraku.

Potrebno blago vdobite pri tvrdki:

*Prva primorska tovarna umetnih  
 ognjev v Gorici ulica Adelaide Ri-  
 stori št. 6. Telefon št. 205.*

Lastnik: *Ferd. Makuc, poobl. in pris.  
 pirotehnik.*

**PETER LUKMAN,**  
 krojač v Gorici  
 Križna ulica št. 8 (Via della Croce)  
 priporoča  
 slavnemu občinstvu iz mesta in dežele  
 svojo

**krojaško delavnico**  
 Točna postrežba. Cene zmerne.

Mirodilnica, Papirnica in Tovarna  
 šolskih zvezkov

**KOŽNAR & C.**  
 Gorica, Tekališče Jos. Verdija št. 7.

Odlukovana delavnica z električnim obra-  
 tom brusar in nožar

**ANTON JEMIL**  
 Gorica - Verdijevo tekališče 1 - Gorica  
 (Marzinijeva hiša.)

Zaloga britev in brivskih varnostnih priprav  
 od 2 K naprej. Škarje in noži vseh vrst.  
 Izdelki slav. znano tvrdke Solingen.  
 ZMERNE CENE.

Svoji k svojim! Svoji k svojim!

**MIHALJ TURK**

GORICA — Na Kornu št. 6. — GORICA  
 priporoča slavnemu občinstvu svojo brivnico. —  
 Zagotavlja točno postrežbo. Sprejema naročila za  
 maskiranje po zmerni cenah! št. 4

**Čevljarska zadruga v Mirnu**

priporoča sl. občinstvu, da se pri nakupu obuvala za bližnje  
**velikonočne praznike posluži naših izdelkov**, ki  
 se prodajajo v naslednjih naših prodajalnah:

v Gorici

na Starem trgu št. 1. (na vogalu Rabatišča).

V TRSTU, Barriera vecchia 38. V SPLITU, ulica staroga suda 314. V  
 TRSTU, Via dei Rettori 1. Prodajalnice so preskrbljene z vsakovrstnim  
 črnim in barvanim obuvalom za vsaki stan. Čevlji „Čevljarske zadruge“ v  
 Mirnu se glede ličnosti kosajo z vsakim tujim izdelkom, a so poleg tega  
 trpežni, ker se za izdelovanje istih rabi le usnje prve vrste.

**Rocno delo.**

Sprejemajo se naročila po meri.

**Nizke cene.**

Izvršuje se poprave.

**Goriška zveza**

gospodarskih zadrug in društev v Gorici  
 registrovana zadruga z omejeno zavezo

posreduje pri nakupu kmetijskih potrebščin in pri prodaji  
 kmetijskih pridelkov.

Zaloga je v hiši „CENTRALNE POSOJILNICE“ v Gorici,  
 TEKALIŠČE JOS. VERDI ŠT. 32.